

Saksbehandler: Vigleik Winje

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
031/21	Formannskapet	19.04.2021

Prioritering av hovedmål til kommuneplanens samfunnsdel

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Formannskapet fungerer som politisk utvalg for planprosessen og gir sin tilslutning til rådmannens foreslåtte prioritering av hovedmål for kommuneplanens samfunnsdel, i medhold av plan- og bygningsloven § 11-2 og delegasjonsreglementet.
2. Formannskapet gir sin tilslutning til rådmannens foreslåtte visjon for samfunnsdelen: ***Sammen skaper vi en bærekraftig og inkluderende kommune.***

Formannskapet 19.04.2021:

Behandling:

Nilsen (H) la frem forslag om å oversende saken til kommunestyret for endelig avgjørelse.

Voting:

Forslag om å behandle saken i kommunestyret fikk 3 stemmer (2 H, 1 KL), og falt.

Saken ble tatt opp til endelig behandling i formannskapet.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

FSK- 031/21 Vedtak:

1. Formannskapet fungerer som politisk utvalg for planprosessen og gir sin tilslutning til rådmannens foreslåtte prioritering av hovedmål for kommuneplanens samfunnsdel, i medhold av plan- og bygningsloven § 11-2 og delegasjonsreglementet.
2. Formannskapet gir sin tilslutning til rådmannens foreslåtte visjon for samfunnsdelen: ***Sammen skaper vi en bærekraftig og inkluderende kommune.***

Saksutredning

Innledning og bakgrunn for saken

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsverktøy. For at den skal fungere etter hensikten må den forankres og eies av de folkevalgte og implementeres og anvendes av kommuneadministrasjonen. Planprogrammets vedtatte hovedformål sier at samfunnsdelen skal styre kommunen som samfunn og organisasjon i en retning som er forankret i FNs bærekraftsmål. KS stadfestet planprogrammet for samfunnsdelen 16.11.20 og nå får FS, som styringsgruppe, en sak til behandling som skal avklare hvilke av hovedmålene fra FNs bærekraftsmål som skal prioriteres i det videre arbeidet. Rådmannens syv anbefalte hovedmål vil strukturere oppbygningen av samfunnsdelen og strategisk støtte opp om visjonen. I utarbeidelsen av planen tar rådmannen sikte på å samordne interesser fra de ulike forvaltningsnivåene, derfor blir planprogrammets omtalte *Viktige føringer* (side 12) fortsatt en del av arbeidet.

Saks- og faktaopplysninger

Følgende vedtak er gjort i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel:

Kommunestyret 16.12.2019

Kommunestyret gjorde følgende vedtak 16.12.2019 (sak 149/19):

1. Kommunestyret slutter seg til at prosessen for å utarbeide en ny versjon av kommuneplanens samfunnsdel startes opp og gis høy prioritet.
2. Rammene for organisering og gjennomføring av planarbeidet skal basere seg på innholdet i foreliggende saksutredning. Planen skal i samsvar med dette trekke opp overordnede mål og strategier for Karmøy kommune som samfunn og -organisasjon.
3. Formannskapet fungerer som politisk utvalg for planprosessen- jamfør delegasjonsreglement vedtatt i K-sak 115/16. Formannskapet forutsettes å ha en aktiv rolle og kan ved behov oppnevne underutvalg blant egne medlemmer til deltakelse i ulike faser av planarbeidet.
4. Rådmannen bes om å følge opp denne saken ved å utarbeide et konkret forslag til organisering og gjennomføring av planprosessen. Forslaget legges fram til beslutning i formannskapet.
5. Kommunestyret ber om å bli holdt orientert om framdriften i planprosessene. Det skal være et siktemål at kommunestyret kan vedta planen senest i løpet av første halvår 2021.

Kommunestyret har igjennom sitt vedtak gitt klare føringer for at kommuneplanens samfunnsdel skal revideres og gis høy prioritet i innværende kommunestyreperiode. Vedtaket gir også klare føringer for organiseringen og prosessen i planarbeidet.

Formannskapet 27.01.2020

Som en oppfølging til kommunestyrets vedtak i sak 149/19, er det utarbeidet en egen sak til formannskapet som utdyper rammene planprosess og organisering i arbeidet med samfunnsdelen. Formannskapet gjorde følgende vedtak 27.01.2020 (sak 10/20):

1. Det oppnevnes et politisk arbeidsutvalg fra formannskapet til de forestående planprosessene som skal lede fram til en ny versjon av kommuneplanens samfunnsdel. Utvalget består av følgende medlemmer:

- Helge Thorheim (Karmøylista)

- Rune Midtun (Fremskrittspartiet)

- Svanhild Irene Lygre Andersen (Arbeiderpartiet)

- Randi Wisnes (Høyre)

2. Arbeidsutvalget er et underutvalg uten formell vedtaksmyndighet. Utvalget rapporterer jevnlig til formannskapet om status, framdrift og aktuelle problemstillinger som ønskes avklart.

3. Det forutsettes at det etableres tett samhandling med de administrative aktørene som rådmannen oppnevner til planarbeidet.

4. Kommunestyret har i sak 149/19 vedtatt en framdrift, som tilsier endelig vedtak i løpet av første halvår 2021. Formannskapet ber om at planarbeidet organiseres og iverksettes basert på ovennevnte vedtakspunkter og vedtatt tidsramme for gjennomføring.

Formannskapet 28.09.2020

Formannskapet fastsatte planprogrammet og gjorde følgende vedtak: 1. Formannskapet fastsetter planprogram for kommuneplanens samfunnsdel, slik som dokumentet er vedlagt saken, i medhold av plan- og bygningsloven § 11-13 og delegasjonsreglementet.

2. Planprogrammet legges til grunn i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel

Kommunestyret 16.11.2020

Kommunestyret stadfestet vedtaket fra formannskapets vedtak:

1. Formannskapet fastsetter planprogram for kommuneplanens samfunnsdel, slik som dokumentet er vedlagt saken, i medhold av plan- og bygningsloven § 11-13 og delegasjonsreglementet.

2. Planprogrammet legges til grunn i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel.

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Hovedhensikt med samfunnsdelen er å bidra til bedre og mer helhetlig planlegging for en bærekraftig samfunnsutvikling. Samfunnsdelen har to hovedinnretninger:

- Kommunesamfunnet som helhet
- Kommunen som organisasjon

Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel skal kommunen vektlegge viktige utfordringer knyttet til samfunnsutvikling og synliggjøre de strategiske valg kommunen tar. Kommuneplanen skal videre synliggjøre utfordringer, mål og strategier for kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel skal gi overordnede mål for sektorenes planlegging og retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i den kommunale virksomheten.

I samfunnsdelen skal det tas strategiske valg for utviklingen av kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen er således et godt verktøy for strategisk overordnet styring.

Dette forsterkes ved å knytte handlingsdelen til samfunnsdelen. Da muliggjøres en sterkere strategisk styring og prioritering av arbeidsoppgaver.

Samfunnsdelen skal bidra til en bedre politisk styring, ved at den legger føringer for den langsiktige utviklingen av kommunen. Samfunnsdelen skal fungere som et operativt strategisk styringsverktøy : Hvor alt vi gjør, være seg enkeltvedtak, planer, strategier eller budsjetter skal støtte opp om målsettingene.

Plan- og bygningsloven § 11-2 sier blant annet:

«Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen. Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.....».

Prioritering av hovedmål

Hovedformålet med planarbeidet er beskrevet slik i planprogrammet (fastsatt 16.11.2020):

«(...) styrke og forankre samfunnsdelens posisjon som Karmøys viktigste styringsdokument, samt styre kommunen som samfunn og organisasjon i en retning som er forankret i FNs bærekraftsmål.»

Første del av målsettingen understreker funksjonen til samfunnsdelen, mens siste del berører innhold og innretning for arbeidet. I «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019, side 3) slås det fast at FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, og at det derfor er viktig at bærekraftsmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen. Denne forventningen understreker at vi står overfor et paradigmeskifte, hvor kommunene forventes å legge til grunn FNs bærekraftsmål som et helhetlig rammeverk for å arbeide med bærekraftig utvikling.

Likevel er det klart at kommunen ikke kan prioritere samtlige 17 hovedmål og 169 delmål i arbeidet med samfunnsdelen. Kommunen må gjøre et strategisk utvalg av hovedmål. Planprogrammet til samfunnsdelen legger opp til at administrasjonen, i utviklingen av planforslaget, skal forankre en prioritering av hovedmål i et politisk vedtak. Til grunn for rådmannens anbefalinger ligger innspill fra medvirkningsarbeid og analyse av kunnskapsgrunnlag. Det har vært gjennomført en bred medvirkning i form av ulike workshops med innbyggere, politikere, næringsliv og organisasjoner og lag. Videre har det vært gjennomført ulike administrative innspillsrunder i arbeidet med samfunnsdelen. I tillegg til eksisterende kunnskapsgrunnlag ble det bestilt en levekårsundersøkelse og tre mulighetsstudier for utvikling av byene våre.

For å anbefale et utvalg hovedmål, er det hensiktsmessig å ha en retningsgivende visjon. Karmøy kommune sin visjon er «Kommunen som vil du skal lykkes», men den hjelper oss ikke i prioriteringen av hovedmål for samfunnsdelen. Når en ny kurs skal stakes ut blir det særlig viktig å utarbeide en samfunnsdel med en klar rød tråd, på tvers av hovedmålene. Derfor har administrasjonen, i sitt medvirkningsarbeid, brukt følgende «arbeids-visjon»: *Karmøy kommune*

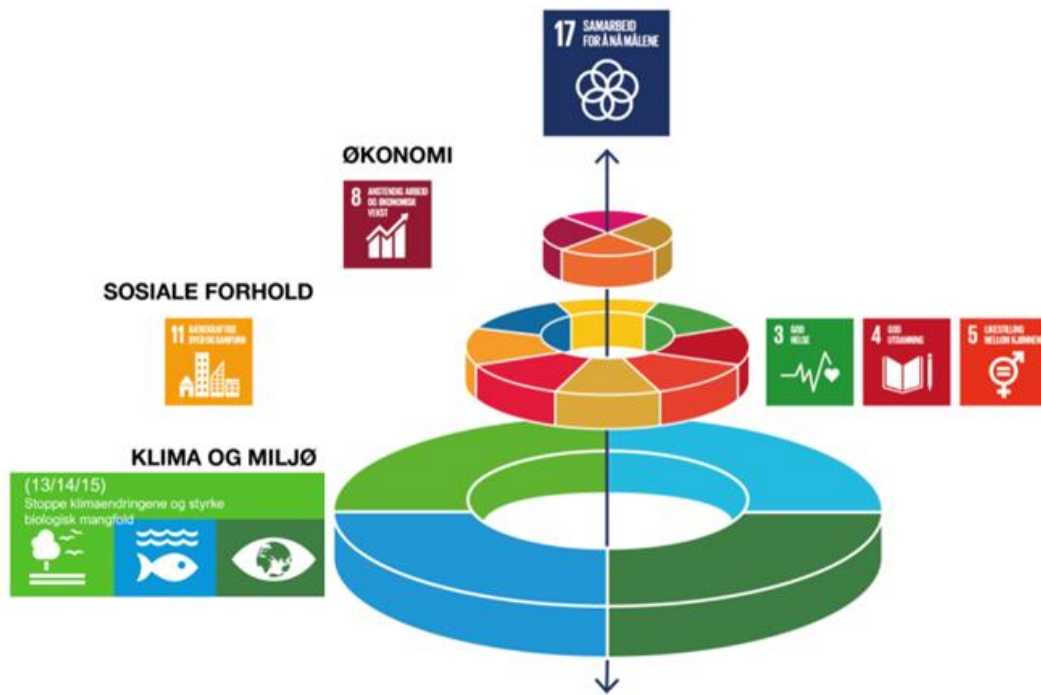
skal møte dagens behov og utvikle samfunnet på en måte som ikke ødelegger mulighetene for kommende generasjoner til å møte sine behov. Denne er innholdsmessig klar, men samtidig for «tung» til å brukes aktivt i det videre arbeidet. For å utvikle en tydelig samfunnsdel anbefaler rådmannen at det vedtas en klar og retningsgivende visjon for arbeidet med samfunnsdelen. Rådmannen foreslår:

Sammen skaper vi en bærekraftig og inkluderende kommune.

Tanken bak den nye visjonen er å understreke at **vi** ikke er kommunen alene, men hele karmøysamfunnet. Målsettingen er bærekraft i alt vi gjør, og et sentralt prinsipp i FNs bærekraftsmål er at «ingen skal etterlates» (leaving no one behind). Derfor tar vi mål av oss til å utvikle en inkluderende kommune som minsker sosial ulikhet mellom folk, kjønn, etnisitet, alder, funksjonsnivå osv. For å støtte opp om denne visjonen anbefaler rådmannen at formannskapet prioriterer følgende syv hovedsatsningsområder fra FNs bærekraftsmål:

- 3. **God helse** - Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder
- 4. **God utdanning** - Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle
- 5. **Likestilling mellom kjønnene** - Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet
- 8. **Anstendig arbeid og økonomisk vekst** - Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle
- 11. **Bærekraftige byer og tettsteder** - Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige
- 13/14/15 **Stoppe klimaendringene og styrke biologisk mangfold** - Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem, og å beskytte, gjenopprette og fremme biologisk mangfold
- 17. **Samarbeid for å nå målene** - Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

Hvert av disse hovedmålene skal i sum bidra til at vi når visjonen og er strategisk valgte mål som støtter opp om de tre hoveddimensjonene: Miljømessig-, samfunnsmessig og økonomisk bærekraft. Logikken er enkel: Uten en klode ikke noe samfunn, og uten et samfunn ingen økonomi. Dimensjonene står ikke imot hverandre, men er snarere sammenvevde. Bærekraftstenkningen skal gjennomsyre hvert enkelt hovedmål.

Kort om hvert prioriterte mål:

Stoppe klimaendringene og styrke biologisk mangfold:

Karmøy kommune har valgt å slå sammen mål 13,14 og 15 fordi vi ønsker å synliggjøre sammenhengen mellom klimaendringene og viktigheten av å ivareta biologisk mangfold gjennom en helhetlig tilnærming til miljøutfordringene vi står i. Kommunen har et rikt og viktig artsmangfold, men spredt arealutnyttelse utgjør en trussel for både biologisk mangfold og bidrar til økt klimagassutslipp. Planprogrammet sier at vi skal begrense nedbygging og sikre god forvaltning av viktige naturområder.

God helse: Folkehelseperspektivet skal inngå i all planlegging og samfunnsutvikling, og er en del av innsatsen for å forebygge snarere enn å behandle. Folkehelse handler om en inkluderende oppvekst, bygge ned sosialulikhet, livskvalitet og psykisk helse, helsefremmende lokalsamfunn og fysisk aktivitet for alle. I tillegg er det slik at aldersgruppen 65 til 80+ ventes å øke med 3908 personer fra 2020-2040. En slik demografisk endring gjør at kommunen må jobbe strategisk for å levere bærekraftige helsetjenester. Vedlagt finner dere levekårsundersøkelsen, den tar sikte på å kartlegge befolkningens levekår innenfor et bestemt

geografisk område og tidsrom.

God utdanning: Mål 3 og 4 står som de største tjenesteområdene i kommunen: Alle innbyggere i kommunen er, eller kommer i berøring med dem, derfor blir det viktig å legge til grunn klare mål om en mest mulig bærekraftig leveranse og utvikling av disse tjenestene. Både god utdanning og god helse er videre viktig for økonomisk vekst og gode levekår i kommunen. God utdanning og god helse vil være viktig for å utjevne sosialulikhet og muliggjør utviklingen av en inkluderende kommune. God utdanning er viktig for den enkelte, for det sosiale fellesskapet og for samfunnet som helhet. I tillegg til å levere kvalitet i utdanningen bidrar lokalisering av skoler og barnehager til å bygge lokalsamfunn. De kan i større og mindre grad bidra til effektiv tjenesteproduksjon, støtte opp om ønsket utviklingsretning og virke som katalysatorer for en bærekraftig kortreist hverdag.

Likestilling mellom kjønnene: Mål 5 har blitt løftet frem som et av de klartest prioriterte områdene i samtlige medvirkningsrunder. I tillegg viser tall fra SSB at Karmøy kommune ligger langt under nasjonale snittverdier for viktige likestillingsparametre. Mangel på likestilling mellom kjønnene gir strukturelle forskjeller i kommunen: Kvinner tjener mindre, jobber mer deltid, har lav politisk representasjon og lavere utdanningsnivå sammenlignet med både nabokommuner og nasjonen. Kommunen har gode forutsetninger for å løfte frem denne utfordringen og jobbe strategisk mot et mer inkluderende samfunn.

Bærekraftige byer og tettsteder: Allerede i planprogrammet gjenkjennes viktigheten av å styrke og utvikle eksisterende sentrer, med særlig vekt på Karmøys tre byer. God by- og stedsutvikling skal legge til rette for en kortreist hverdag hvor man kan jobbe, handle og bo uten å måtte være avhengig av privatbilen. Byen skal være arenaer for næringsutvikling, gi gode møteplasser og oppvekstmiljø, bygge identitet og stolthet. Byene består av både sosial og teknisk infrastruktur som skoler, idrettsanlegg, kirker, bibliotek, veier, grønnsstruktur, havner, vann og avløpsanlegg og renovasjon – alt dette gjør at en strategisk satsning på befolkningsvekst nært byene vil kunne gi god måloppnåelse innen økonomisk-, sosial-, og miljømessig bærekraft. Vedlagt denne saken ligger tre mulighetsstudier som viser utviklingspotensialet i byene med konkrete forslag til hvordan god byutvikling kan støtte opp om

Anstendig arbeid og økonomisk vekst: Mål 8. er helt sentralt for at kommunen skal vokse og utvikle seg. Et hvert levende sted er avhengig av et pulserende næringsliv. Bærekraftig økonomisk vekst og verdiskaping er viktig for kommunens økonomi, skatteinngang og tjenester – i tillegg muliggjør jobbskaping utvikling av mer bærekraftige byer som kan tilby en kortreist hverdag hvor bilavhengighet reduseres.

Samarbeid for å nå målene: For å ivareta sammenhengstenkningen og utviklingen av kommunen som organisasjon mener rådmannen at det særdeles viktig å prioritere mål 17 som siste hovedmål. Dette blir viktig for å kunne nyttiggjøre seg all den kompetansen som finnes i organisasjonen, bygge ned siloer og åpne opp for nye samarbeidsformer inn mot det frivillige eller det private næringsliv. Samfunnet blir stadig mer nettverksorientert og forutsetter et sterkere samarbeid på tvers. For å kunne skape nye og bærekraftige løsninger vil samarbeid mellom det offentlige, akademien, næringsliv, innbyggere, lag og foreninger, sosiale entreprenører og ideelle aktører bli stadig viktigere.

Prosessen videre

At rådmannen for eksempel ikke prioriterer mål 12 om *Ansvarlig forbruk og produksjon* som et hovedmål, betyr ikke at det ikke kan bli dratt veksler på. Nettopp fordi sammenhengstenkningen er så tydelig i FNs bærekraftsmål, vil det i arbeidet med hvert enkelt hovedmål bli helt naturlig å trekke veksler på delmål fra noen av de hovedmålene som ikke er foreslått som kommunens syv prioriterte målsettinger.

Rådmannen vil nå, etter at formannskapet vedtar prioriterte hovedmål for samfunnsdelen, sette ned syv tverrfaglige grupper, bestående av medlemmer fra ulike deler av administrasjonen, som skal utarbeide hvert sitt kapittel til samfunnsdelen. På den måten sikrer rådmannen at ulike faglige tilnærminger blir medtatt, målene og tiltakene forankres i organisasjonen, og det blir klart at f.eks «God helse» ikke er et tema som håndteres av Helse og omsorg alene, men av hele kommunen i sum. Administrasjonen vil omformulere hovedmål og relevante delmål, slik at de treffer vår lokale kontekst i Karmøy kommune. I tillegg til en målstruktur vil det også bli utformet konkrete strategier for å oppnå de aktuelle mål og delmål. Leder for By- og samfunnsutvikling vil ha ansvaret for å koordinere prosessen, og sørge for at arbeidet forankres underveis, i den politiske arbeidsgruppen og formannskapet, før endelig forslag til ny samfunnsdel legges på høring. De valgte syv hovedmål vil med andre ord utgjøre rammene og disposisjonen for kommuneplanens

samfunnsdel.

Forventet førstegangshøring blir tidlig høst 2021.

Rådmannens konklusjon

Rådmannen anbefaler, på bakgrunn av de opplysninger, vurderinger og vedlegg, som fremgår av saken at formannskapet gir sin tilslutning til den nye visjonen for samfunnsdelen og de syv prioriterte hovedmålene. Planprogrammet er fortsatt styrende for arbeidet med utarbeidelsen av planforslaget, og denne saken er kun en presisering og en prioritering av valgte hovedmål. Slik rådmannen vurderer det, faller dette inn under formannskapets rolle som politisk utvalg og skal ikke fremmes for KS.

Vedlegg:

Mulighetsstudie Kopervik - VILL 120421 A4 redusert

Mulighetsstudie Skudeneshavn - VILL 120421 A4 redusert

Mulighetsstudie Åkrehamn - VILL 120421 A4 redusert

Levekårsundersøkelse (endelig versjon 07.04.2021)